

TITULUS VIGESIMUS.

De las Ferias, y Mercados.

CUm in titulo precedenti dictum sit de diligentis faciendis à Gabbellariis pro recuperatione Gabbellarum eis debitarum, hasque diligentias tenentur etiam facere contra vendentes & ementes in feriis & mercatis franchis ideo subsequitur titulus hic post precedentem in quorum declarationem parum immorabimur.

IN LEGEM PRIMAM.

Franchis feria & mercata non fiant in regnis & dominis Regis, & nullus ad ea accedat sub nostra text. panis, nisi tales feria & mercata sint ex privilegio Regis in libro de lo salvado apposta & concessa, ut sunt Metina & in similibus.

SUMMARIUM.

1. Mercata in suis populis constituere possunt dum tamen non faciant ea franca & libera & ibi an unus populus possit alium circa hoc impedire.
2. Commercia sunt de jure gentium.
3. Mercata & feria necessaria sunt ut ibidem commercia fiant & contractus celebrentur.
4. Civitas indiget pluribus rusticis & aliis conductoriis & aliis ministrantibus invehentibus & evehentibus singula.

Ibi Ferias francas y mercados francos no sean ni se hagan. Pondera dictiones illas. Francas y francos, ut intelligas non esse prohibitum, mercata Dominos in suis populis & constituere posse, dum tamen, ea franca non efficiant, ut inquit Gregor. Lop. in l. 3. tit. 7. part. 5. glos. Mercados, & glos. Por su privilegio, quam sequitur Gironda de Gabol. 7. part. 8. 2. num. 18. & 19. & Anton. Thesau. in decisio. Delphi. 264. num. 4. & num. 5. an possit unus populus alium circa hoc impedire, & rationem assignant, quia commercia sunt & de jure gentium, l. hoc iure ff. de just. & jur. & ideo lex nostra adjungit verbo, Ferias, & verbo, Mercados, illa alia verba, Francas, y francos, ut hæc & alia non sit censendum prohibuisse.

Ibi, De Medina, y las otras ferias, Quarum plures referuntur in tit. 18. supra eod. & feria hæc & mercata necessaria sunt ut ibidem commercia & exercerantur, & contractus celebrentur à jure gentium inventa ex d. l. lex hoc iure ff. de just. & jur. quibus quidem homines inter se conversantur, cognoscuntur, contrahunt, permutant, & vendunt ad generis humani conservationem, ad Regum & Principum redditus augendos &

mercatores sese ditandum ut dicitur in prin. tit. 7. part. 5. quæ nisi fierent faciliter commercia, tractus & contractus deficerent, & paulatim mundi respublica destrueretur, & consumeretur, ex quo dicebat Plato apud Græcos summam prudentiam & auctoritatis existimatus, lib. 2. relatus & laudatus per juris cons. in l. 2. ff. de mundanis, quod indiget civitas pluribus rusticis, & aliis conductoribus, & aliis ministrantibus invehentibus, & evehentibus singula: hi autem sunt negotiatores, & horum, ut vides quotidie in feriis & mercatis reperies plurimos, quibus indigentia civitatis repletur.

Ibi, T de mas que perdan todos sus bienes, muebles y rayzes, Alteratur pena hæc amissionis bonorum ex l. 5. infra eod. & solum imponitur iis qui ad mercata & Ferias francas vadunt cum suis mercantiis, pena in illa lege 5. declarata, & hoc nisi ferie & mercata franca sint de scriptis in libris De lo salvado. ut in l. 4. infra eod. continetur & eodem modo lex 2. sequens per ealdem leges 4. & 5. alteratur, ut in subscriptione marginali. d. l. 2. videbis scriptum.

IN LEGEM SECUNDAM.

Vendentes & ementes in feriis & mercatis franchis in locis ubi domini eorum franchissimam publicam faciunt, punientur nostri text. panis, quod secus est, si franchissimam non publicam existentibus venditoribus in feriis & mercatis illis, conductores Gabbellarum eis aliquam gratiam fecerint, nam tunc ex lege nostra nullam incurrent penam.

SUMMARIUM.

1. Declaratur versiculus, Pero no se entienda.

Ibi, Ordenamos y mandamos. Ut vides ex inscriptione marginali nostri text. lex nostra non, sed leges 4. & 5. sunt servandæ & attendendæ tanquam noviores.

Ibi, Pero no se entienda salvo, Obscura videbantur hæc verba, sed redduntur clara, ex vers. sequente, mas no ay lugar, scilicet, quod vers. hic, pero no se entienda salvo, & loquitur & procedit cum Domini in villis & populis suis ferias &

& mercata facientes cum franchissimam Gabelle eas faciunt, tunc enim pena nostri text. incurritur, & in hoc casu intelligitur, l. 3. tit. 7. part. quinta, ut ibi optimè advertit glos. O mercados, versiculus vero ille, mas no se entienda, loquitur in mercatis & feriis ubi Domini villarum & locorum franchissimam non publicant, neque faciunt, licet conductores Gabbellarum talium villarum & locorum hominibus ibidem concurrentibus, & jam cum mercantiis suis ad vendendum eas existentibus paratis, gratiam aliquam faciunt, tunc enim pena nostri text. & sequentium legum locum non habent, quia non publicata fuit franchissimam, & postquam Domini mercium ibi extabant cum suis mercibus sponte sua conductor, qui possit integram Gabbellam percipere, noluit, sed potius gratiam aliquam venditoribus fecit, id enim licitum est, & in hoc casu non procedit dict. l. 3. tit. 7. p. 5. ut ibi advertit gl. neque procedunt leges 4. & 5. sequentes, quæ in mercatis & feriis franchis & liberis à Gabella loquuntur, cum loca illa non essent de contentis in libro, De lo salvado, & in hoc lex nostra per illas non est correctæ, sed potius confirmata, & ita leges illæ per nostram & per dicta declarantur sunt, quæ de causa cum cauti mercatores accedunt ad ferias & mercata causa vendendi suas mercantias, solent authenticum testimonium adferre continens quod in illa feria & mercato nulla franchissimam erat publicata, sed integra Gabella percipiebatur & percipi poterat per conductores eius, & quod sic ab eis percipit & eodem etiam intelligit modo l. 17. t. 17. sup. isto lib. ubi diximus hæc & alia.

Lex tertia sequens itidem per legem illam 5. istius nostri tituli cessat cum ibi idem quod in nostra sit declaratum, & determinatum.

IN LEGEM QUARTAM.

Eunt ad emendum vel vendendum ad ferias & mercata franchis vel in quibus gratia aliqua fiat ex Regis privilegio, vel ex mandato dominorum talium locorum, ubi hæc sunt, tenentur solvere Gabbellam bonorum ibidem venditorum in locis ubi sunt vicini, etiamsi in ipsis feriis, & mercatis franchis vel ubi aliqua gratia sit eam solverint, & hoc nisi mercata illa & feria franchis sint in libris de lo salvado constituta & inscripta.

Ibi, mandamos, Lex hæc respicit materiam l. 1. & 2. supra isto titulo, quæ in iis terminis disponebant, & ut apparet ex subscriptione marginali d. l. 1. hæc nostra est novior & consequenter nostra & non illæ sunt servandæ, ita ut pena legis nostræ circa tales venditores & emptores servanda sit, non vero penæ d. l. 1. quæ in hoc rigorose procedebat, ut & in legibus precedentibus remanet dictum.

Ibi, Franco y franquedas, Ita ut si non sint franchis, non habeat locum legis nostræ dispositio ut & in dict. l. 1. supra eodem diximus.

Ibi, O que se haga en ellos alguna gracia y quita. Intellige hæc verba quoties gratia illa & remissio publicata est & omnibus indifferenter sit ibidem euntibus cum suis mercantiis, ut colligitur ex verbis sequentibus, ibi, assi por ser las dichas franquedas por privilegios reales como por ser bochas por Arrevalo in Recopilacionem. Tom. VI.

los señores de las tales villas y lugares, & sic franchissimam generalis omnibus facta est, secus vero si non ita esset, sed quod vendentibus in iis feriis & mercatis per conductores Gabbellarum fieret aliqua gratia & remissio Gabelle, tunc enim non erit locus dispositioni nostri text. & similium, ut ex dict. l. secunda supra eadem probatur in vers. mas no ay lugar, & ibi diximus, & in hoc lex illa 2. non censetur correctæ per nostram cum de hoc casu lex nostra non loquatur neque ullo modo meminerit, ut ibi diximus.

Ibi, Sean tenidos de pagar la dicha alcavala, & in super incurrent penas in lege sequente appostas, in vers. otra si que personas algunas.

Ibi, Salvo si fueren las tales franquedas. Hæc est limitatio precedentium dispositionum nostræ legis, ut scilicet, non habeant locum quoties ferie illæ, & mercata sunt de inscriptis in libris de lo salvado, nam tunc ibidem ementes & vendentes nullam incurrent penam, debent tamen tales venditores & emptores adferre testimonium Authenticum qualiter in illis feriis & mercatis venderunt vel emerunt, ut apparet ex l. 17. tit. 17. supra eodem lib. ubi diximus in glos. fin.

Ibi, Pero esto no se entienda en las ferias de Medina de el Campo. Videtur versiculum istum advertenti precedentibus, nam dictio illa, Pero, latine, sed est adverbativa, & sic videbatur feriam Metinæ includi in prima dispositione nostri text. & advertari vers. proximè precedenti, salvo si fueren tales, & revera verba hæc, pero esto no se entienda, incaute fuerunt apposta post versiculum, salvo, sed ante eum debent apponi, quia feria Metinæ est de salvatis, ut apparet ex l. 1. sup. eod. & ex verbis sequentibus, Tansi mismo se guarde, in quibus civitas Pinciana & Matricii eximuntur à prima dispositione nostræ legis, sed quia non est dicendum jurisconsultos incaute locutos, dicendum est quod cum versiculus ille, Salvo, generaliter excluderet plures ferias & mercata, quæ in libris de lo salvado, sunt apposta, voluit intentionem habendi ad priorem nostri text. dispositionem, ut prima hæc ejus dispositio similiter non procederet in feria Metinæ, & sic versiculus hic, Pero, non advertatur precedenti versiculo, Salvo, sed primæ nostri text. dispositioni, sicut ipse vers. Salvo, respicit & quia sic colligitur ex repetitiva illa sequenti, Tansi mismo, latine item, quæ repetit similia, ex l. in repetendis de leg. 3. & cum in civitate de Valladolid, y Madrid, disponat vers. Tansi mismo, esse servandam immunitatem eandem, quæ servatur feris descriptis, en lo salvado, idem disposuisse censendum est, in ver. pero esto, aliter enim, dictio illa, y ansi mismo, non repeteret similia, & esset male apposta, quod dicendum non est, & sic lex nostra, à primis verbis, usque ad versiculum, salvo, ponit regulam generalem contra ementes & vendentes in feriis & mercatis franchis, ex privilegio, vel ex mandato dominorum populorum ubi tales ferie & mercata franca sunt, à vers. vero, Salvo, ponuntur tres fallentiæ dicte regulæ, scilicet, ut regula non procedat in feriis & mercatis franchis in libro de lo salvado, inscriptis, neque in feria de Medina del Campo, neque itidem in feriis de Valladolid, y Madrid, & sic remanet lex nostra optimè intellecta & declarata.

IN LEGEM QUINTAM.

Nullus mercata & ferias liberae & franchas facias sub nostri textu, penes, & venditores vel emptores euntes ad eas incurrun etiam nostri textu, penas.

SUMMARIUM.

- 1 Lex nostra a principio usque ad versiculum orio- si, exclusive loquitur.
2 Lex 1. supra eod. corrigitur per nostram quo ad penam amissionis bonorum.
3 Verba nostri text. a comprar, y a vender, cum effectu sunt intelligenda.

Ibi, provide mandamos, Lex haec a principio usque ad vers. Otro si que personas, exclusive loquitur & tractat de facientibus has ferias & mercata francha, de quibus locuta est l. 1. in prin. usque ad versiculum, T qualesquier, & de quibus etiam loquitur, l. 3. supra, isto tit. & in effectu, contra tales personas, easdem penas istas tres leges imponunt, licet nostra aliud magis addat, ut ex ipsa patet.

Ibi, Otro si que personas algunas, ab iis verbis usque ad finem tractat lex nostra contra euntes ad tales ferias, sive ad vendendum sive ad emendum mercantias, & auget penas l. 4. praeced. & corrigit penam, l. 1. ver. T qualesquier, supra eodem, quae penam amissionis imponebat eis, & sic solum ultra Gabella solutionem, a talibus personis faciendam in loco ubi sunt vicini, de quo in d. l. 4. supra eod. incurrit etiam penam nostri text. in hoc vers. Otro si, designatam, non vero amittent bona, ut dicebat d. l. 1. supra eodem, quae in hoc remanet + correcte, prout ibi: & in aliis legibus huius tituli dictum remanet, nam circa has personas euntes ad vendendum vel emendum ad tales ferias & mercata lex nostra non disponit has penas esse ultra alias appostas in d. l. 1. & 2. supra eod. & sic nostra lex & 4. praecedens & non illa est servanda, ut in marginali subscriptione ejusdem l. 2. dicitur, quod nostra & 4. praecedens sunt servandae tanquam noviores.

Ibi, A vender ni a comprar, & sic non sufficit ire, nisi eant ad emendum vel vendendum, imo & non sufficit ire ad emendum, vel vendendum, nisi cum effectu vendant vel emant, + 3 sum quia ex l. 4. praecedente disponitur quod solvant Gabellam in loco ubi morantur, & sunt vicini, ergo si Gabella solvenda est, omnino est sciendum quanta & quae sit Gabella, haec autem verificari non potest, nisi ex venditione, ergo venditio requiritur ad incurrendas penas nostrae legis & praecedentis: tum etiam quia lex nostra empta in feriis & mercatis iis franchis amissa esse disponit, ergo factum requiritur, non vero sufficit sola voluntas emendi vel vendendi in eis, eo quod cogitationis penam nemo meretur neque animus delinquendi puniatur nisi ad factum procedatur, jam enim de consuetudine non servatur dispositio legis, is qui cum telo, C. ad leg. Cor. de sicar. tum etiam quia id est de jure ut diximus in propositum similis materia in l. 16. num. 1. 2. & 3. tit. 11. lib. 5. supra.

De lege 6. vide l. 39. tit. 18. supra isto lib. De lege 7. finali, solum advertendum iudicio, quamnam poena sit frangentis securitatem & salvam guardiam Regiam praestitam euntibus ad ferias Metinae & Vallisoletae, & aliarum partium, & poenam hanc videbis impostam per l. 1. in prin. & ibi Bart. ff. ad leg. Jul. maj. & l. fin. tit. 16. part. 2. & l. 1. col. pen. tit. 2. part. 7. ut i glof. assignata, cas allegat & dixi in l. 2. tit. 9. lib. 8. supra. De lege 8. vide l. 4. tit. 7. p. 3. & vide quae dixi in l. fi. tit. 9. lib. 8.

IN LEGEM NONAM.

SUMMARIUM.

- 1 De feriis & solutionibus in eis faciendis plura traduntur.

Lex haec tractat de feriis, & solutionibus in locis faciendis temporibus & in loco hic constitutis, & cum hac lege finiuntur leges in iis quaternis duobus insertae, & additae recopilationis legibus, titulis & libris ordinatis, prout ex eis visum est.

TITULUS VIGESIMUS PRIMUS.

De las Tercias del Rey.

Um in superioribus titulis dictum sit de Gabellis & redditibus Regis, nunc & prosequendo hanc materiam sequitur titulus hic de tertiis Regi competentibus & in ejus incorporatis patrimonio.

IN LEGEM PRIMAM.

Rex in suo regno & Dominio fundatam habet intentionem in tertiis decimarum percipiendis contra quoscunque, sive seculares sive Ecclesiasticos, qui titulum legitimum in contrarium non demonstraverint, & tertiae hae sunt duo noveni omnium rerum decimalium.

SUMMARIUM.

- 1 Rex super tertiis decimarum percipiendis fundatam habet suam intentionem.
2 Rex potest has tertiae in alios transferre etiam per viam contractus tanquam res in suo patrimonio incorporatas.
3 Decimas sibi concessas aut possit laicus licite sibi retinere, & num. 8.
4 Decimas percipiendi sunt spiritualis est, neque laicis potest regulariter competere, etiam ante Concilium Lateranense, nisi ex Papa concessione, ut num. 5. 6 & 7.
5 Laici ante Concilium Lateranense capaces erant juris percipiendi decimas, post illud vero non, num. 9. & sic si titulus aubentius exhibeatur habitus ante dictum Concilium Lateranense licite retinentur, ut num. 10. & num. 11. cum sequent. aliquibus, quod si non apparet, sed de tempore immemoriali an sufficiat.
6 Probare quis tenebitur fuisse ante dictum Concilium Lateranense, vel post decimas concessas, num. 12. deciditur & num. 13. cautela pro Ecclesia ponitur.
7 Probatio que sufficit ex parte laici decimas percipiendi pro fundamento sua intentionis, num. 14. & num. 15. an sufficiat probare immemorabilem possessionem percipiendi illas & num. 17. in contrarium arguitur & num. 20. prosequitur veritas & num. 21. & 22.
8 Immemoriale tempus praestat titulum, nisi detur incapacitas in prescribendo, num. 16.
9 Decime si a manibus laici sine scandalo auferri non possunt dimittende ei sunt, num. 18.
10 Episcopi quando conquesti fuerunt de nobilitate decimas percipiendis quid factum, num. 19.
11 Quando non constat de recognitione Ecclesia presumitur laicum decimas usurpasse, num. 22, sed ut num. 21. sufficit per libellum hanc recognitionem facere & metus, num. 23.
12 Rame publica probatio requiritur etiam in hac probatione de decimis per laicum percipiendis

- facienda, num. 24. & num. 28. prosequitur, & num. 29. consilium auctorit.
13 Fama privilegii cum concurrat cum immemorabili prescriptione & consuetudine, tunc etiam incapax prescribendi potest se fundare in tali prescriptione, & sic fama talis alleganda & probanda est, ut faciat laicum capace allegandi talem prescriptionem qua licet non det titulum dat tamen capaciatem, num. 25. 26. & 27.
14 Probare non est necesse quod fuerit laicus decimas percipiendis infensatus ante Concilium Lateranense, num. 30.
15 Consilium auctorit circa probationem faciendam in perceptione harum decimarum per laicos, num. 31.
16 Laicus possidens decimas ex jure ac privilegio summi Pontificis concessio ante sive post Concilium Lateranense tutus est & recte possidet si de privilegio constat, concedereque Papam tunc videtur juri temporale percipiendi decimas non vero spirituale, n. 32.
17 Laicus possidens decimas ex immemorabili tempore se & suas illas habuisse ex concessione, & privilegio summi Pontificis tutus erit praesertim probata publica concessio fama, n. 33. ubi consilium auctorit.
18 Laicus decimas possidens si solum se fundat in prescriptione & possessione sui & suorum nihil facit, num. 34.
19 Laicus possidens decimas ex concessione Episcopi alicujus in suo Episcopatu per viam infensationis ante Concilium Lateranense concessa in perpetuum docendo de hujusmodi titulo jusse possidet, num. 35.
20 Laicus decimas possidens & non potius docere de concessione quid debeat allegare, & quid probare ut obtinere possit, n. 36. & n. 37. consilium auctorit. & n. 38. aliud consilium pro tentandis conscientibus, & n. 39. aliud singulare ad hoc consilium.
21 Laicus iustus possessor harum decimarum an possit eas in alium laicum transferre, num. 40.
22 Decime a laico possessae possunt per alium laicum contra Regem per tempus immemorabile, & contra inferiores a Rege minori tempore prescribi, num. 41. & 45.
23 Iudex secularis poterit in iis decimis decimabus contra laicos eorum possessores procedere, n. 42. ubi quid si detur in emphiteusim, vel feudum ante dictum Concilium Lateranense, & ubi ponitur concordia super hoc.

24 Laico decimas possidenti ac spoliato an competat remedium restitutorium, num. 43.
25 Laicus harum decimarum Dominus cur subsidium prestat ex eis, num. 44.

Ibi, Son mestrar, & sic ut suas possidet Rex & in eis habet fundatam suam intentionem, ut apparet ex lege nostra & eam ad hoc ultra alios allegat Avendaño c. 4. prae. n. 2. in princ. lib. 2. & iterum in n. fin. in fin. & Lafarte de decim. vend. cap. 19. n. 29. cum sequentibus, & Gutierrez lib. 1. praef. quae. 14. circa Regem nulli dubium, neque dubitandi locus relinquatur; adeo ut secundum eos maximè Gutierrez, & ab eo allegatos in d. quae. 14. numero secundo, potest rex has tertias in alios transferre per viam contractus tanquam res in suo patrimonio incorporatas, & quia si tertias confideremus prout considerat Sanctus Thomas relatus & sequitur per Soto. lib. 9. de just. & jur. quae. 7. artic. 1. colamm. penult. tanquam quid merè temporale, quia solum conceditur jus temporale, eas percipiendi, quid mirum quod possit Rex illas in alium laicum transferre quocumque titulo & forma, ut ibi inquit Soto. & eo relato Lafarte ubi supra. num. 29. & 30. ubi idem ex consuetudine fundat cum Gregor. Lop. in l. 2. tit. 20. glos. 1. part. 1. & post haec scripta vidi sic tenentem & nos referentem, D. Bart. l. Titia 35. ff. solut. mari. num. 42. & quia in perpetuum ubi ipse rex, credendum est concessas ei fuisse & cum christianissimi ipse & sui praedecessores fuerint nisi iuste possent; eas non alienassent, & quid in laicis inferioribus à Rege has decimas iure titulo possidentibus an possint eas in alios laicos transferre infra ista lege dicemus.

Ibi, Por concessiones, y gracias Apostolicas. Ut est videre apud Bellug. in specul. princ. tit. de dec. & tractamus per totum. num. 24. cum seq. sine quibus quidem Pontificis summi privilegiis & concessionibus non liceret, nam, an possit laicus decimas sibi concessas licite retinere distingui solet de iure, scilicet, quod aut sunt concessae à persona Ecclesiastica, aut à persona seculari, si ab Ecclesiastica, tunc aut sunt concessae sibi à Papa, seu ex Papae privilegio, & tunc potest eas perpetuo licite retinere, vel ad tempus iuxta modum concessionis, ut in cap. ex parte tua de decim. & c. à nobis eodem tit. ubi hoc notat Hostiensis licet enim decimandi jus & percipiendi decimas consequantur sacerdotes ex ministerio altaris, & spiritualium, quia seminantibus spiritualia debentur temporalia, quorum exhibitio ordinatur propter ministerium spiritualium, quae ab alijs quam clericis ministrari nequeunt, unde fit ut jus percipiendi decimas spirituale sit, neque laicis possit regulariter competere, ex text. ubi communis in cap. causam, de praescrip. cap. 2. de judic. glos. & communis in cap. quamvis de decimis, & dixi in l. 1. tit. 5. num. 2. & 3. lib. 1. supra, adeo ut id verum sit etiam ante Concilium Lateranense ut in cap. fin. §. quod autem summi Pontificis semper laici, tam ante dictum Concilium Lateranense celebratum sub Alex. 3. anno, 1179. testibus Covar. lib. 1. Var.

c. 17. n. 5. ver. & dubio procul. & Gutier. alios referente in lib. 1. praef. q. 15. n. 4. & Molin. de jus. & jur. trall. disputatio. 75. colum. 448. & Verallus, referendo Balbum, in decim. nota 1. p. decif. 241. ubi ex vitio impressis fuit positum anno 1189. cum fuerit in die. anno. 1179. & etiam post illud concilium sunt capaces dictas decimas percipiendi, quibus Pontifex id concedit, per beneficia ab ipsis laicis in Ecclesiam impensa ut probatur in cap. a nobis & in c. dudum de decimis notant DD. in c. Apostolica de iis, quae fi. a praef. & in alijs pluribus locis, & Covar. ubi supra n. 5. in prin. & Gutier. ubi supra quae. 15. num. 3. ut Regi nostro Hispaniae fuisse concessas has tertias decimarum apparet ex lege nostra & ex auctoribus iuristis & historicis, ita ut de hoc nulli dubium: & in alijs regnis idem refert Petr. Gregor. in Syntag. jur. lib. 17. capit. 7. n. 20. cum sequentibus aliquibus ante & post, qui & in eodem lib. 2. cap. 25. num. 7. cum sequentibus, alia plura de iis decimis laicis concessis tradit non contemderat, & iterum ibidem sub cap. 20. n. 3. cum sequentibus alia profertur: aut etiam (ut ad inepta redeamus) fuerunt concessae decimae ab Episcopo, per alio prelato citra Papam, & tunc aut fructus decimarum ex causa concedantur sibi ad tempus, puta ad tempus vitae suae, & tunc potest eas licite retinere, ut in cap. ex litteris de jur. patron. & cap. fin. ne pralar. vices suas cap. vestra de locato & cond. quod dicit ut ad inepta redeamus) per Bert. & Host. aut ipsum jus percipiendi decimas conceditur sibi in perpetuum, & tunc aut quaris de decimis, quae sibi vel illi à quo causam habet sunt concessae in feudum ab illo, qui poterat, puta Episcopo ante tempus Concilii Turonens. celebrati post Urbanum Papam 2. anno Domini millesimo nonagesimo sexto, prout notat Archidiaconus in cap. statum §. illas autem de dec. in 6. & in quo decrevit & prohibuit res Ecclesiasticas in feudum concedi, ut in libro feudorum Episcopi, vel Ab. c. 1. alias est. §. ite si Episcopus vel Abbas, sub tit. qui mod. feud. amir. & tunc poterat eas licite retinere, ut in cap. cum apofol. de his quae fi. a praef. & in cap. nuper infra de decim. aut de decimis concessis post tempus illius Concilii Urbani Papae, & illas non potest licite retinere, secundum Hostiensis. in cap. quamvis de decim. & in dict. cap. cum apofolica, sed secundum Archidiaconum, in dict. §. illas autem. ista prohibito alienationis seu translationis decimarum in Laicos, primo facta fuit per dictum Alex. 3. in dict. Concilio Lateranensi, Romae celebrato dict. anno 1179. quod est de privilegijs, cap. cum & plantare, & in cap. prohibemus de decim. prout & notat Bern. in dict. cap. causam quae de praescrip. non vero per Turonem, celebratum, ab ipso Urbano. 1. prout & patet ex titulo ipsius decretalis, cum & plantare, decretumque Urbani nullam facit mentionem de decimis, item & ex decreto fin. §. quod autem beatitudo tua. 16. quae. 1. quod fuit ante Concilium Lateranense, ut apparet ex Verallo, in decif. nota decif. 241. numero primo, licebat utique decimas laicis concedi Episcopi accedente consensu, & tenet Anchar. in cap. statum nota. 11. de decim. in 6. & sic inquit Verallus in dict. decif. 241. numero tertio, laicos ante dictum Concilium Lateranense esse capaces dictarum

rum decimarum percipiendarum, per post illud vero esse incapaces, ex dictis cap. quamvis, & c. probemus, de decim. juncta glos. in vers. concesserit in fin. & cap. cum & plantare de privi. & dict. cap. cum apofolica. & ibi Cardin. & omnes Aimon Cravet. in conf. 874. volum. 5. & consequenter si laicus has decimas possidens exhibuerit titulum authenticum ante dictum Lateranense Concilium legitime per concessum in perpetuum pro obtinente & suis, & cui vel quibus ipse dare voluerit, tunc utique licite retinebit eas, eo nempe (ut inquit Cov. dict. c. 17. n. 5. in pr.) quod Ecclesiam ejusve patrimonium à tyranni oppressione laicus exemerit, Episcopus sibi eas ad tempus vel in perpetuum concessit in suo Episcopatu, & tunc decimarum fructus, non quidem jus percipiendi decimas concedere videbitur, sed ut eas nomine & titulo Ecclesiae consequatur, ut inquit glos. & communis in dict. cap. quamvis, quam & alios ad hoc allegat ipse Covar. ibidem, dicens sic frequentiori calculo doctorum obtinuit, sed quaevis dubia, & inter DD. involuta eius decisio, & nunc hoc, nunc illud, in ea scribentibus attribuendo, est, quid si non appareat de tali concessione, sed est in dubio, laicus tamen & sui praedecessores decimas has à tempore immemoriali possederunt, per praesumetur nò in dubio eas habuisse ante concilium Lateranense, vel post? & in hoc DD. nimis se confundunt, nam multorum querunt, quis tenebitur probare laicis, fuisse ante concilium dictum concessas & obtentas, an vero Ecclesia eas vendicans fuisse post concilium illud, & in hoc quasi omnes concludunt, quod cum praesumptio juris sit contra laicum, eo quod est incapax decimarum, ipse tenebitur probare, quod ante dictum per concilium, Ecclesia vero solum tenebitur probare quod fuit decimae illius sui districtus & territorij, neque tenebitur probare quod post concilium illas habuerit, etiam si in hoc se fundaverit, cum ipsa Ecclesia de jure habeat fundatam suam intentionem, & laicus non, sed ut inquit Imol. in dict. cap. cum apofolica, & eo relato Balbus. De praescrip. 1. part. part. 5. princ. quae. 7. num. 21. in medio, caute ager per Ecclesia si in libello rei vindicationis per eam propositum solum dixerit decimas illas esse intra suam parochiam & ei pertinere, neque adjectur quod post dictum concilium laicus ille conventus in judicio illas habuerit, sed utrumque petat Ecclesia semper laicus etiam Rex sit, probet suam intentionem, neque se fidat in hac materia in regula illa, quod actore non probante reus est absolvendus: pendente tamen leges & prophetae (ut dicit foler) in examinanda veritate dubij, circa probationem à laico faciendam pro fundanda sua intentione & decimarum possessione, quamvis probatio sufficiat ad praesumendum, & persuadendum, ubi deficit expressè concessionis instrumentum, quod habuerit decimas ipse laicus & sui praedecessores ante dispositionem dicti Concilii Lateranensis sub Alex. 3. celebrati Romae dicto anno 1179. ut sic Ecclesiam excludat à pretensione sua: sufficienter probare immemoriam praescriptionem & possessionem sui & suorum per retinendi ac percipiendi decimas illas, & in hoc Hostiensis.

in dict. cap. cum apofolica, & in dict. cap. quamvis, & cum sequentes Archid. & Joan. Mon. in cap. 2. de decim. in 6. tenent non fuisse ut praesumatur ante dictum concilium fuisse concessas, sed post illud, ut sic laicus iste condemnatur, in restitutione earum Ecclesiae acriori facienda, & hanc etiam sequuntur Joan. de Ligona, & plerique alij DD. & probabilior videtur ut restatur Addition. Joan. And. in dict. cap. cum Apofolica in additione fin. ubi & inquit, c. fin. de praescrip. in 6. magis facere pro hac Hostiensis opinione, quam contra, & fundatur quinque rationibus ab ipso Hostiensis & sequacibus. Prima, quia ipsa Ecclesia fundat suam intentionem de jure communi, & sic obtinebit nisi alius probet titulum, ex dict. cap. 1. de praescrip. in 6. laici enim incapaces sunt praescribendi decimas, cap. causam quae de praescrip. ut ultra dictos per Minch. contrav. illustr. cap. 89. num. 7. in prin. & Menoch. de praesumptio. lib. 6. praesumptio 86. num. 1. 2. & 3. & Aimon. conf. 874. volumine 5. & dixi in l. 1. tit. 5. num. 2. & 3. lib. 1. supra, & rationem esse inquit Minch. ubi supra, quia licet tempus immemoriam praebet titulum, id est verum, nisi ubi lex verat & prohibet, per datur incapacitas in praescribente, & sic juris praesumptio est in contrarium ex cap. ad decimas de restit. spol. in 6. Secunda Hostiensis ratio est, quia vitetur periculum animae & ideo sequendum est, quod est tutius cap. juvenis de sponsal. cum suis concord. Tertia, quia possessio talis est odiosa cum regulariter non cadat in laicum, ex dict. cap. causam quae de praescrip. Quarta, quia de facili revertitur res ad id, quod jus & natura sibi ab initio concessit, ff. de pat. l. si unus §. patris, vers. quod si in cap. & cum venerabilis post mediu de censibus, Quinta, quia summa est ratio quae pro religione facit, ff. de religio. & simp. fin. l. si non persona: in contrarium tamen, & pro contraria opinione omnes DD. tam antiqui quam moderni allegant Joan. And. in dict. c. cum apofolica, imo quod sufficit immemorialis praescriptio ut praesumatur titulus & habitus quidem ante dictum concilium per Lateranense, ut est videre per Menoch. plures allegantem in dict. praesumptio 86. num. 2. & per Jalon. conf. 156. volumine 2. & Gutierrez in dict. lib. 1. praef. quae. 16. n. 2. vers. his tamen, ubi plures allegat è nostris Hispanis & allegat Gregor. Lup. hanc dicentem magis communem, & plures ex ibi relatis dicunt hanc communem opinionem, & sequitur etiam Petr. Gregor. in Syntag. jur. lib. 17. cap. 7. numero vigesimo-tertio & vigesimo-quarto, & Minch. contrav. illustr. cap. 9. numero septimo vers. praeterea prohibito, & fundant eam quia non est credendum Ecclesiam per tantum tempus tacuisse si licite tales laici decimas non possiderent, & quia ut inquit Ancharra. in cap. statum columna penultima, in prin. postquam non apparet alium ullo unquam tempore possedisse laicis praesumitur, quod qui modo possidet, semper possederit & quia ut inquit Addit. Capella Tolosanæ 439. Ecclesia hic non infeudat de novo in laicos decimas has, sed jam infeudatas laicos defendit, item hic non tractamus de praescribendis decimis, sed de declarando quod per tantum tempus immemoriam titulus earum praesumitur, & quod ante dictum concilium Lateranense erant infeudata

date prædecessoribus hujus laici, nunc eas tenentis, & quod sic cessant contraria ab Hostiense allegata & quia ut inquit Domin. in cap. 2. de decim. in 6. si decimæ à manibus laici sine scandalo non possunt auferri, dimittendæ sunt, & quod alias esset multas animas damnare dicendo, quod laicus qui habuit feudum jam sunt tot anni tenentur ostendere concessionem, & hac de causa inquit Ioan. Garcia, in tracta. de expens. cap. 9. numero nonagesimo-quarto, cum sequentibus, quod anno 1590. apud Ioan. hujus nominis primum Henrici item primi qui Petrum Regem interfecit, filium, cum esset Guadalajara, Episcopi copii conquesti sunt ꝑ de nobilibus, quod contra humana, & divina jura decimas perciperent, quæ sibi & sacerdotibus deberentur, qui spiritalia ministrarent, auditique sunt nobiles qui allecebant se decimas illas possidere & percipere ex concessione pontificia jam inde ante Concilium Lateranense & ab eo tempore, ejus contrarium memoria non extabat, neque esse modo post tantum tempus adeoque diuturnum molestandos & perturbandos, qui Ecclesiam fundissent, erexissent & dotassent, terramque vendicassent ab hostibus. Resque apud senatores Regis agitata hinc inde est, qui tandem pronuntiarunt, non esse amplius de ea re agendum ab Episcopis, nobilesque justè decimas percipere, neque esse amplius inquietandos nec perturbandos, ut est latissimè in chronica Ioan. 1. Regis Castelle & Leonis cap. 10. quæ circumfertur cum chronica Petri Regis Hispani, rursumque illa quaestio excitata est anno 1492. apud Ferdinandum & Elisabeth, Reges Hispaniæ qui mandatis literis ad senatores, qui erant in Gallicie regno, rem iterum composuerunt eo modo, ut nobiles minimè in sua possessione percipiendi decimas perturbarentur, & tenore litterarum præscribit ibidem ipse Ioan. Gar. ubi supra, cujus verba sunt supra relata, sed revera dictis à Ioan. And. ubi supra, cordate & sensatim assistendo, & ejus mentem considerando Ioan. And. ibidem, non contrariatur Hostiense solum præscriptionem consideranti, sed ei assentit potius in hæc verba: inquit enim Ioan. And. satis videtur contrarium tenendum per prædictam decretalem. l. de præscrip. in 6. per quam respondetur ad primam rationem, ad alias inquit ibi Ioan. And. dic. quod illa procederent, ubi non possederet ut vassallus, & hoc intelligo, quando communis opinio fundatur super antiquitate feudi, quam communem opinionem in tali præscriptione probari necesse est, ut ibi notatur in fin. hæc sunt Ioan. And. verba, ex quibus ego colligo quod Ioan. And. noluit contradicere Hostiense, sed potius ei assentire, in quantum Hostiense voluit solum immemoriam præscriptionem non sufficere probare, ut ex hæc titulus præsumatur, & habitus ante dictum concilium, non enim sufficit, nisi cum ea, inquit Ioan. And. concurrat etiam tituli negatio, scilicet, quod ut vassallus possedit talis laicus & insuper quod ad est communis opinio & fama super antiquitate feudi, quam communem opinionem in tali præscriptione probari necesse est. Ex quibus miror valde ꝑ de doctoribus attribuentibus Ioan. And. quod ipse voluerit immemoriam solum sufficere, sine tituli allegatione & probatione fame,

& magis de Covar. & modernis aliquibus Hispanis, qui id asserunt velle Ioan. And. qui fuit primus omnium diversificantium ab opinione Hostiense, & quod magis est miror, de lasone, in d. cons. 156. qui cum litteram dictam, Ioan. Andree retulerit, affirmaverit in ea solum velle Ioannem Andream affirmare solum immemoriam sufficere, cum ipse Ioan. And. cum ea requiratur quod allegat laicus se ut vassallum Ecclesie possidere, & insuper probet communem opinionem, & famam super antiquitate feudi, sed mirum non est lasonem sic consuluisset, quia de pecunia pro consilio agebat, sed Covar. & alios sic consuluisset & asseruisset miror equidem, cum, ut dixi, Ioan. And. coadjuvet suam opinionem ex alijs junctis cum immemoriam & non sine eis, & primo quidem ultra immemoriam requirit Ioan. And. quod laicus allegat titulum, & sic ut vassallum possidisse, & cum ista qualitate DD. volentes sequi veritatem, & non sine ea allegant Ioan. And. in dictis locis, prout fecerunt plures in dictis locis ordinariis scilicet, in cap. cum Apostolica, & in cap. prohibemus & in cap. quamvis supra, allegatis & Ripa. in cap. decernimus, num. 75. de jud. & Addit. Capelle Tolosane decisioe 439. & Petrus Greg. in Syn. juris lib. 2. cap. 25. num. 8. & Gutierrez in dict. quest. 16. & Menoch. cons. 291. n. 43 lib. 3. ubi inquit laicum hunc debere docere de aliquibus investituris factis ab Ecclesia & sic recognoscendo decimas has in feudum ab Ecclesia ipsa obtinere tanquam ejus vassallus ut & ita attribuerit Ioan. And. inquit Verallus in decis. rote 242. partis 1. ubi n. 2. inquit, quod sufficit probatio possessionis ꝑ immemoriam cum allegatione tituli ante concilium Lateranense habiti, & quod possidebat tanquam vassallus recognoscendo decimas in feudum ab Ecclesia habuisse, ut & per Rebus, in tract. de decim. quest. 13. n. 76. & quando non constat de recognitione Ecclesie ꝑ præsumitur laicum decimas usurpasse, & ideo illi non suffragatur possessio etiam mille annorum, secundum Rebus, ibi, num. 78. & Verall. ubi supra, num. 3. ubi inquit ita fuisse obtentum in una Hispanen. coram Domino Acorambono Decano. 1. die Junii ann. 1551. & idem Verallus in 2. part. eandem decis. decisio. 376. num. 2. ultra immemoriam titulum requirit, & sic inquit obtentum 4. Maii anni 1551. coram decano, & titulum hunc allegandum debet esse cum dicta recognitione quod tanquam vassallus Ecclesie in feudum possidet, inquit tamen Card. in dict. cap. cum apostolica eolum. fin. quod quanquam testes nesciant dicere quod tenuit tanquam vassallus, sufficit quod ipse laicus recognoscat ꝑ etiam si non probetur, esset tamen melius quod si posset, probaret de aliquibus investituris etiam post dictum Concilium Lateranense factis, probaret, ut inquit Balbus, de præscrip. 1. part. supra questionis princip. quest. 7. num. 20. miror quandoque dicta de opinione Ioa. And. miror etiam quod DD. plures eum sequentes, & præcipue Ial. in dicto cons. 156. referendo ejus litteram cum allegent ut tenentem solum præscriptionem immemoriam sufficere probari, abque eo quod necesse sit probare communem opinionem & famam, cum & ipse Ioan. And. ibidem

in supra, ejus litteram retuli & refert etiam Ial. ubi sup. expresse requiratur ꝑ probari communem opinionem fundatam super Antiquitate feudi, & sic quod probatio hæc fama publice requiratur, tenent hanc opinionem attribuendo ipsi, Ioa. And. plures DD. relati per Masc. de proba. 1. tom. concl. 483. num. 6. & Menoch. dict. consil. 291. num. 43. volumine 2. & in dict. præsumptione 86. num. 5. & Addit. dict. Capelle Tolosane 439. & Additionat. Belluge in speculo prin. litera. R. sub rit. de decimis, & Petrus Greg. in Synthogm. jur. libro 2. capit. 25. numero octavo, & verius & receptius esse testatur Rota 215. in 2. part. novissimarum ut inquit D. Barbosa eam sequens in dict. l. Titia, numero quadragesimo-quinto in fin. pag. 788. & tenuit Hostiense in dict. cap. quamvis de decim. & Cardi. in dict. capit. cum apostolica, vers. quinto quæro & plures alii relati per Anto. Gabriel. in communi rit. de præscriptione conclusioe 1. num. 22. Nam secundum eum ibi num. 18. quando cum immemoriam præscriptione & consuetudine concurrat fama privilegii, tunc etiam incapax potest se fundare ꝑ in consuetudine privilegii, & idem secundum eundem ibi, num. 21. esset quando quis uno tempore potuit esse capax licet alio non, & sic fama alleganda & probanda est ꝑ ut faciamus talem laicum incapax allegandi consuetudinem vel præscriptionem, nam licet secundum Card. in d. cap. cum apostolica in fin. det titulum, non tamen dat capaciatem consuetudo ꝑ vel præscriptio immemoriam, contrariam tamen opinionem imo quod in hoc casu nulla requiratur probatio ꝑ fama, tenuit Feli. in cap. causam de præscrip. & Greg. Lop. & Covar. allegati per Gutierrez in d. quest. 15. in fin. & Alexan. cons. 6. volum. 1. & Cama. cons. 83. volum. 2. dicens communem, & eos referens Ripa. in d. cap. decernimus, num. 75. de judi. ubi inquit hanc tanquam communem sequi Taurinenses, in tracta. præscriptio & Verallus in 2. part. decisionum Rote, decisio. 376. num. 2. ubi inquit sic fuisse tenum in una Hispanen. 4. die Maii 1551. coram domino decano, sed credo hanc fuisse revocatum in ultima sententia de qua per eundem Verallum, in dict. decisioe. 242. part. 1. Dum ibi inquit fuisse in Junio ejusdem anni & coram decano, & in una Hispanen. in hac tamen contrarietate consulo ꝑ famam probari debere, saltem illa quod fuerit investitus ab Ecclesia, ut inquit Ripa & Gutier. ubi supra. & sic fama super antiquitate feudi, ut inquit Ioann. Andree, ubi supra, non vero sit necesse probare, quod fuerit laicus ꝑ in feudum ante Concilium Lateranense, & isto modo concordat Ripa ubi supra hæc fama opinionem, & sic videmus in litibus super iis decimis in Rota discussis maximam vim fieri in probatione fame, ex quibus consulo ꝑ laicis similes lites habentibus quod si non habent concessionem & titulum ejus in scriptis nec reperitur, habuerant tamen sui prædecessores quod probent immemoriam suam & suorum prædecessorum, & allegent titulum & concessionem ante dictam Concilium Lateranense in perpetuum pro se & suis & cui vel quibus voluerint eis facta per Episcopum & prelatum talis Ecclesie in feudum ob servitia impensa in Ecclesiam ipsam per possessores, & quod ipse & Arveda in Recopilationem. Tom. VI

illi recognovit & recognoverunt eas decimas habere & possidere in feudum ab ipsa Ecclesia & ut ejus vassallus recognoscat eum in dominum, licet id non probet si non potest probare, & quod alleget & probet dictam publicam famam perennem semper esse ac fuisse de antiquitate feudi & quod eis concessa fuerunt, & sic possedisse per dictum tempus immemoriam & percipisse ipsum & suos prædecessores absq; eo quod alius eas possederit nec perciperit, & sic obtinebis, neque placet fundamentum dictentium non requiri famam probari, scilicet quod erit impossibile probare, nam licet potest probare immemoriam, poteris & famam, imo & ad immemoriam probandam, fama itidem probanda est. Ex quibus omnibus ad faciliorem intellectum & veritatis indagationem elicio has conclusiones. Prima conclusio. laicus possidens decimas ex jure ac privilegio summi Pontificis concessio sine ante Concilium Lateranense, sine post tutus est & recte possidet si de privilegio constet, concedereque Papam tunc videtur jura temporalia percipiendi decimas non vero spiritualia. Secunda conclusio. ꝑ laicus possidens decimas ex immemoriam tempore allegando se & suos illas habuisse ex concessione & privilegio summi Pontificis tutus erit præsertim probata publica fama concessionis illius, & hoc late fundat Minchaca, conroversa, illustri. cap. 89. numer. 6 & 7. à quo cavendum est, dum inquit quod laicus alleget titulum sine illum habeat à Papa sine non, nam si talis laicus certificatus est, quod ipse, neque majores sui talem titulum habuerunt non debet illum allegare, quia falsum diceret, & sub falsi allegationis vult fundare intentionem suam. Tertia conclusio, quod ꝑ si laicus decimas possidens solum se fundat in præscriptione, & possessione, vel quasi sui ipsius & suorum cum ei jus commune resistat nihil sibi juvabit sola hæc præscriptio, quia incapax est decimas percipiendi. Quarta conclusio, ꝑ laicus possidens decimas ex concessione Episcopi alicuius in suo Episcopatu per viam infeudationis ante dictum concilium Lateranense concessa suis prædecessoribus & eorum successoribus in perpetuum & cui vel quibus transferre voluerint docentique de hujusmodi titulo justè & juridicè possidet. Quinta conclusio ꝑ laicus decimas possidens, & percipiens & non potens docere de concessione, si probet se & suos prædecessores habuisse & percipisse eas ipse & sui prædecessores per tempus immemoriam ex vi concessionis, & tituli in feudum concessi ab Episcopo aliquo in suo Episcopatu ante dictum Lateranense Concilium, & recognoscens se ut vassallum Ecclesie possidere, & de hoc est communis opinio & publica vox & fama nunc & antea & semper, tutus erit ab Ecclesia decimas ipsas ab eo vendicare volente, & præsumitur in dubio ante Lateranense concilium fuisse justè concessas, & hæc est tutior & verior conclusio, alijs quibuscumq; quantumlibet reclamantibus & dicentibus solum immemoriam probare sufficere, consulo tamen, laicis iis harum decimarum possessoribus, ut si certificati sint se, & suos non habuisse legitimum titulum earum, cum non allegent, ne animas suas condemnetur ut dictum remanet supra, Consulo itidem quod si Ecclesie à qua in feudum illas acceperunt ꝑ

servitium aliquod est præstandum, præsentem, & solvant, aliter enim non satisfaciunt conscientie suæ & expirabit privilegium, secundum glos. *romen. l. 3. r. 2. o. part. 1.* ubi describit alias causas ob quas cessabit tale privilegium, item & tertio consulo quod si tituli exemplar habent ex quo constat concedentem non potuisse illum concedere, vel si potuit, concessum fuit ad tempus, quod quidem tempus finitum jam est, cedant juri decimarum percipiendarum in Ecclesiam ipsam, cujus erant decimæ & ei tradat instrumentum illius tituli & de præteritis decimis injustè receptis se cum Ecclesia componant. quid enim prodest homini si totum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiat, aut quam commutationem dabit homo pro anima sua: sed in casu in quo laicos hic justè ante dictum concilium possidet has decimas, poterit nè eas in alium laicum transferre p̄per ultimam voluntatem aut per contractum inter vivos, & in hoc supra dicti DD. etiam dubitant, nam quod possunt vendi & in alios laicos transferri, & quod quotidie transferuntur & veniunt in divisionibus & in retractibus & aliis tanquam bona patrimonialia, eoque quoddam laici solum retinent, & possident quod temporale, scilicet, fructus, tenent alios allegans. Ioa. Garzia in tract. de expens. cap. 9. num. 96. cum sequentibus, dicens in Gallia sic obtentum pluribus sententiis, & cum referens sequitur Ioa. Gutier. in d. lib. 1. practica. quest. 14. num. 6. cum sequentibus, & Lafarte de decim. vend. ca. 19. num. 32. & 33. & respondet ubi supra Gutierrez jurius contrariis, & in principio illius, num. 6. refert. Abb. & Covar. & alios tenentes esse communem opinionem quod non possunt in alios laicos transferri, sed quot hominum animæ ab hoc seculo discessissent hoc onere gravatæ & hodie itidem essent in mundo hoc peccato irretiti, si communis hæc sequenda est & tenenda, sed quia communis est & jure fundata scrupulosum videtur ab ea recedere, itidem & durum sequendo eam tot animas alligare, ideo in hoc latius cogitandum judico, & quod certius est unusquisque animæ suæ providat, solum dico, quod laico præsentens istam difficultatem in cons. 156. col. 2. voluit eam concordiam dimittere, scilicet, quod prima opinio procederet quoties tales decimæ laicis infeudatæ fuerunt, & concessæ pro se & successoribus omnibus, & cui vel quibus dederint, ut tunc possint in alium laicum transferri, quocumque modo, ex quo laicus possessor earum debet ad hæc advertere, ut si ita est, in lite super eis ei mota per Ecclesiam, alleget concessionem perpetuam, pro ipso cui concessæ fuerunt, & pro omnibus successoribus, & pro quo vel quibus voluerint, esse factam: quia tunc videtur alterata natura feudi, ita quod vassallus possit disponere & in testamento & inter vivos absque licentia directi domini, ut ex text. in cap. 1. de feud. non hab. prop. nat. feud. & Bald. & Angel. in l. cum essent §. 1. per. illum text. ff. de serv. rurs. præd. & text. in cap. penult. Si de feud. sue. contro. inter demi. & ag. & alii allegati per al. ubi supra, & hoc est quod dicit Felin. relatus per D. Barbosa in l. Titia 35. num. 45. pag. 787. Sic etiam, has opiniones conformans, & cum decimæ hæc concessæ in feudum per Episcopum laicis in suis Episcopatibus ante Concilium Lateranense

se per ipsum concilium confirmantur, & valide reputantur, ut dictum est, & inquit in propositione Tiberi. Decia respons. 22. num. 30. volumine 1. Ergo & cum perpetuitate & facultate à principio concessa transferantur, in possessione earum alterata natura feudi, prout posse à prelati concedi probat text. in c. ex parte de feudis, & in cap. pri. inter Episcopum vel Abbatem, notatur, in cap. super. de rebus Eccles. non alie. Si vero sic non concessum fuit sed pro se & descendantibus nullo modo poterit laicus decimas tales in feudum concessas ante Concilium Lateranense in alios laicos transferre, & hanc concordiam tenerem, prout eam sequitur Doct. Barbosa ubi supra, etiam si Gutierrez in d. quest. 15. num. 6. vers. Sed Respondendo, indistincte velit communiore & verioverem esse, quod possint alienari & transferri, & quod sic usu & consuetudine obtentum est & quod ab hac opinione difcedi non potest absque ingenti animarum damnatione & innumerorum contractuum eversione, & quod sic Gallicia est consuetudo, cum Ioa. Garzia allegato, & late fundat Mincha. contrav. illustri cap. 89. num. 2. cum sequentibus, sed ut advertit bene D. Barbosa, ubi supra, numer. 44. & 45. confundunt se Doctores ii non distinguentes tertias Regi nostro concessas quæ mera & simplici donatione à radice conceduntur, & beneficia patrimonialia Gallicia, à tertiis & decimis ante dictum Concilium Lateranense concessis laico in quibus si non concessæ fuerunt pro se & omnibus successoribus in perpetuum, & pro quo vel quibus voluerint, nullo modo possunt licite in alios laicos transferri, ulterius inferunt etiam dicti DD. quod tales tertie, & decimæ à laico obtentæ poterunt per alium laicum præscribi contra Regem immemoriali, & contra inferiores laicos minori & ordinario tempore, ut cum communi contendit Mincha, ubi supra secutus per Gutierrez. d. quest. 15. n. fin. & quest. 14. n. 3. quod ego intellego ut duret præscriptio per tempus per quod debebat durare titulus penes illum à quo præscriptum est inferunt etiam ex dictis quod poterit iudex secularis in talibus causis & litibus decimalibus contra laicos procedere, ut attestatur Covar. se vidisse in Regio Granateni prætorio tractari, & cum sequitur Gutierrez. d. q. 14. nu. 1. & Lafarte de decim. vend. c. 19. n. 30. & D. Barbosa. ubi supra nu. 30. Cum sequentibus pluribus, ubi id examinat & discutit, & num. 46. & 47. distinguit, an transferantur omnino per Papam, & tunc sic, secus si dentur in Emphyteusim vel feudum ante dictum concilium quia post illud nullo modo possunt concedi per alium, quam per summum Pontificem ut dictum remanet, Ripa tamen, in d. cap. decernimus. num. fin. de judi. distinguit quod aut agitur de fructibus decimarum, & tanquam quid temporale, & tunc iudex secularis cognoscit argumento c. vestra de locato. Sed si de iplo jure decimandi, tunc secus, vel si de ei annexis, tunc non potest secularis se intromittere, & hæc si reus conventus est laicus procedent, secus si est clericus in sacris-nam tunc coram suo Ecclesiastico iudice erit conveniendus, & sic in Regia Granateni chancelleria, anno 1593. causa super tertiis proposita per Comitem de Medellin contra nostrum Episcopum Placentinum remissa fuit ad iudicem Episcopum competentem,

tem, ex eo quod auditorum dictæ chancellerie Episcopus ipse, forum declinavit, petens se remitti ad suum iudicem Ecclesiasticum, etiam si causa illa fuerat super possessione tractata in eadem chancelleria ad petitionem Comitis contra dictum Episcopum, & super possessione executoria erat lata in favorem dicti Episcopi reservata jure proprietatis, & cum ibidem Comes intentasset iudicium proprietatis facta dicta declinatoria per Episcopum, fuit causa per ipsos auditores remissa ad iudicem competentem dicti Episcopi & noluerunt super ea cognoscere ob dictam declinatoriam, & fortassis, ut credo, erat eadem causa de qua Covar. ubi supra meminit, quia ab antiquo tractabatur super possessione in dicta chancelleria. Sed an huic laico decimas possidenti quibus est spoliatus, competet ante omnia remedium restitutorium & unde vi, vide per Covar. lib. 1. var. dict. c. 17. num. 6. dubitat tamen Lafarte, in d. c. 19. num. 34. & 35. cur scilicet tertiarum Domini, tanquam Ecclesiastici in hac parte, ex talium decimarum & fructibus substi-

dium pendant ut quotidie videmus, & respondet optimè ex eo esse, quia, scilicet, fructus harum decimarum onere solvendi subditi sunt affecti, & cum primordialiter & in sua origine Ecclesiastici sunt nimirum si ad quocumque transferantur cum hoc onere transeant, ut ipse ibidem latius prosequitur.

Ibi O præscriptio immemorial, Data scientia & patientia Regis secundum quod alibi diximus, in lib. 4. supra hanc scientiam requiri, & ibi, in l. 1. in glos. fin. vers. alia vero & quinto. tit. 15. eod. lib. diximus qualiter hoc tempore immemoriali præscribentur à Regè contra alios vero inferiores & minori tempore imo ordinario præscribentur ut in hac dictam lege.

Ibi, Que dando las pellejas y con juramento que son aquellas pellejas de los que recibieron de diezmo que sean creydos los terceros por su jura. Cum lex ista hic exprimat nihil dubitandi locum relinquatur, an sufficiat juramentum & dictum cultodis de quo diximus in l. 21. tit. 18. lib. 6. supra num. 1.

TITULUS VIGESIMUS SECUNDUS.

Del Aranzel de los derechos que se deven al Rey, del almoraxifazgo del arçobispado de sevilla, y obispado de Cadiz, de las mercaderias que entran y salen, y del aver de peso, y alcavala.

ET ab isto titulo usque ad finem hujus libri 9. parum immorabimur: sunt enim ejus tituli deserti & faciles, & materiarum non difficilium, & in quibus praxis & experientia multum operatur, pro questionum occurrentium decisione, & qua fortassis aliquando majori deliberatione in lucem emittentur per me vel alios.

SUMMARIUM.

1 Almoraxifazgo quid sit.

SOLUM ad declarationem verbi Almoraxifazgo, de quo in hoc titulo & in sequentibus fit mentio, & quid sit, vide optimam legem 25. tit. 9. part. 2. & l. 5. tit. 7. part. 5. & diximus in l. 11. tit.

11. lib. 6. supra.

Ad l. 2. §. de los arneses, Allegat eam Girona de Gabelis 7. part. §. 2. num. 23.

In eadem. l. §. de qualesquier cruces.

Ibi, T el alcavala ha de pagar; Contrarium vidisse sententiarum asserit Lafarte de decim. vend. cap. 20. num. 71. nisi dixerit legem hanc esse localem & alibi alia diximus.

TITULUS VIGESIMUS-QUARTVS.

De las leyes, y condiciones que se han de Guardar.

DE lege 1. tit. 24. quoad tempus in ista lege præfixum videbatur in l. fin. tit. 17. supra isto libro, majus tempus apponi, sed nostra Accedo in Recopilacionem. Tom. VI.

quoad tempus servanda erit, licet, quoad limitationes illius, l. fin. ipsa servanda erit, ut ibi dixi.